

Первинне публічне розміщення акцій (ІРО) українських підприємств вказує на можливість визначення системної відкритості та врегулювання фінансових відносин економічних суб'єктів фінансово-правовими нормами із залученням акціонерний капітал на внутрішніх і зовнішніх фондових ринках.

Незважаючи на відсутність поширеності та результативності такої форми фінансування інвестицій на сьогоднішній день ІРО є одним з перспективних інструментів для залучення капіталу, в тому числі у вигляді довгострокових інвестиційних коштів, що підтримує застосування такої форми акціонування як економічно привабливий спосіб інвестування розвитку українських підприємств.

Література.

1. Информационный портал о личных инвестициях и финансах InvestfundS^{ua} [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://investfunds.ua/news/today/>
2. Замазій О. В. ІРО як інструмент залучення інвестицій українськими підприємствами / О. В. Замазій // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – 2014. – Т. 16. – № 2. – С. 65-74.
3. Резниченко Е. ІРО для украинских компаний: нелёгкие деньги [Електронний ресурс] / Евгения Резниченко // Prostobiz.ua – Путеводитель в мире бизнес-финансов. – Режим доступу : http://www.prostobiz.ua/biznes/razvitie_biznesa
4. Fixugen – Фондовый рынок / ІРО в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fixygen.ua/calendar/ipo/>

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЛІКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЗА П(С)БО ТА МСФЗ

Ченцова І.А., студентка

Науковий керівник: Ковальова Т. В., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та Міжнародні стандарти фінансової звітності - це нормативні акти, які всебічно регулюють та регламентують облікові процеси на підприємстві. Цінні папери, як складові облікового процесу грають важливу роль у життєдіяльності значної кількості підприємств. Розширення обсягів і форм участі іноземного та вітчизняного капіталу в діяльності

суб'єктів бізнесу, вихід на міжнародні фінансові ринки вимагають формування та вдосконалення адекватного методичного забезпечення з боку бухгалтерського обліку та наближення його до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Питаннями обліку цінних паперів займалась значна кількість вчених, серед яких слід назвати таких, як С. Голов, Я. Крупка, В. Пархоменко, В. Рудницький, В. Сопко. Проте дослідженню обліку цінних паперів за міжнародними стандартами приділяється досить мало уваги.

На сучасному етапі функціонування української економіки відбуваються істотні зрушення, що призводять до змін у веденні бухгалтерського обліку. Це, насамперед, пов'язано з намаганням наблизити облік до міжнародних стандартів, а також з нестабільною законодавчою базою. У відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» вітчизняні стандарти повинні наближатись і не суперечити міжнародним. В Україні порядок обліку цінних паперів регламентується низкою нормативних актів, у частині обліку - це НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» та П(С)БО 13 «Фінансові інструменти».

Удосконалення методологічних підходів ведення бухгалтерського обліку та результатів фінансової звітності в умовах гармонізації з міжнародними стандартами передбачає внесення змін в існуючу методичну базу.

У міжнародних стандартах фінансової звітності, як і в національних, не наводиться чіткого визначення фінансових інвестицій в цінні папери, що значно погіршує розуміння цього об'єкта обліку. Основними стандартами, які регулюють облік цінних паперів в міжнародній практиці, є МСФЗ (IAS) 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства» [1], деякою мірою МСФЗ (IAS) 31 «Частки у спільних підприємствах» [2], МСФЗ (IAS) 32 «Фінансові інструменти: подання» [3] та МСФЗ (IAS) 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [4]. Раніше існував МСФЗ (IAS) 25 «Фінансові інвестиції», проте він був скасований, а замість нього було прийнято МСФЗ 28 «Облік інвестицій в асоційовані підприємства» та МСФЗ (IAS) 31 «Частки у спільних підприємствах».

Методика ведення обліку інвестиційної діяльності підприємств в Україні базується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах бухгалтерського обліку, до яких відносять принципи безперервності діяльності; автономності; нарахування; подвійного

запису; грошового вимірника; собівартості; реалізації; суттєвості; обачності; безперервності; відповідності; періодичності. З 2018 р. принцип обачності буде виключений з Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а отже він стане не обов'язковим до виконання.

У вітчизняній практиці спорудження чи придбання необоротних активів для власних потреб підприємства вважається капітальними інвестиціями, а вкладення в інші суб'єкти – фінансовими. Отже, саме це є однією з найважливіших особливостей, що відрізняє національні стандарти обліку від міжнародних у сфері інвестування, яку слід оцінити позитивно [5].

Щодо класифікації, то П(С)БО 12 [6] не дає чіткого уявлення про можливі типи та класифікації інвестицій. Це насамперед стосується розподілення фінансових інвестицій на поточні та довгострокові.

Важливим у кожному об'єкті обліку є його оцінка. Придбання фінансових інвестицій є першим кроком у роботі з ними, а щодо бухгалтерського обліку це їх первісна оцінка. Отже, відповідно до п. 4 П(С)БО 12 [6] фінансові інвестиції первісно оцінюються за собівартістю, що не враховує суми ПДВ та комісійної винагороди.

Якщо ж відбувається придбання цінних паперів шляхом обміну на цінні папери власної емісії, то собівартість визначається за справедливою вартістю [7].

У міжнародній практиці методиці оцінки фінансових інвестицій приділено багато уваги, по-перше, оцінка залежить від виду цінного паперу, по-друге - від статусу професійності інвестора, по-третє - враховується чинник ступеня впливу інвестора на підприємство, акції якого придбані (таблиця 1).

Таблиця 1 - Характеристика методів оцінки фінансових інвестицій (МСФЗ), [5 с. 156]

Види фінансових інвестицій	Оцінка за МСФЗ
Фінансові інвестиції в акції:	
для професійних інвесторів;	методи оцінки за ринковою вартістю;
для інституційних інвесторів	методи оцінки за нижчою вартістю
Фінансові інвестиції в боргові цінні папери	метод амортизації різниці між купівельною і номінальною вартістю боргових цінних паперів (амортизацією різниці у випадку з поточними допускається не проводити; амортизована списується за рахунок доходу; списання амортизаційної різниці має місце з моменту придбання до моменту погашення кожному нарахуванню)
Фінансові інвестиції в похідні цінні папери	Методи оцінки МСФЗ не рекомендуються

Отже, між національними стандартами ведення бухгалтерського обліку і міжнародними стандартами фінансової звітності існують значні відмінності, що призводить до суттєвих розходжень між фінансовими звітами, складеними за міжнародними і національними стандартами, хоча аудиторські докази в обох випадках залишаються тотожними. Одним з рішень, яке в довгостроковому плані буде корисним для України, є повний перехід обліку в Україні на МСФЗ.

Література.

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 31 «Частки у спільних підприємствах» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 «Фінансові інструменти: подання» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

5. Макаренко А. Узгодження обліку фінансових інвестицій відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності / А. Макаренко, С. Лазаренко [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/31-2-14-2011.pdf>.

6. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» від 26 квітня 2000 року № 91 (редакція станом на 9 серпня 2013 року) (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансовий інструмент» : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 року № 559 (редакція станом на 27 червня 2013 року) (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.